

Interjú Ökrös Oszkár európai uniós ügyekért felelős államtitkárral

Államtitkárként idén január óta áll az Európai Unió Ügyekért Felelős Államtitkárság élén az Igazságügyi Minisztériumban, de 2019-től itt töltötte be az európai uniós ügyek koordinációjáért felelős helyettes államtitkári tisztséget. Milyen szervezeti átalakítás kísérte államtitkári kinevezését, és mi volt ennek a célja?

Hosszú ideje, gyakorlatilag az Európai Unió Ügyekért Felelős Államtitkárság megalakulása óta dolgozom a területen. 2014–2015 között vezettem az akkor még a Miniszterelnökséghez tartozó államtitkárság EU Jogi és Intézményi Osztályát, majd 2016-tól főosztályvezető-helyettként az EU Koordinációs, Intézményi és Jogi Főosztályán dolgoztam, ahol a főosztályvezetői pozíciót 2017-ben vettem át. Ezt követően, immár az Igazságügyi Minisztérium kötelékében, 2019-ben neveztek ki európai uniós ügyek koordinációjáért felelős helyettes államtitkárrá.

A 2021-es év nagy változásokat hozott. Elődöm, Steiner Attila, az Innovációs és Technológiai Minisztérium körforgásos gazdaság fejlesztéséért, energia- és klímapolitikáért felelős államtitkáráként folytatja munkáját az idei év elejétől, míg Bóka János, minisztériumunk európai uniós és nemzetközi igazságügyi együttműködésért felelős államtitkára szintén idén január óta a miniszterelnök úr európai uniós kérdésekért felelős államtitkáráként dolgozik tovább a Miniszterelnöki Kormányirodán. Ezzel az IM mindkét – uniós ügyekkel foglalkozó – államtitkárságának vezetője távozott az év elején. Tekintettel a két államtitkárság közötti, korábban is élő és folyamatos együttműködésre és a számos, kooperációban készülő dossziéra, a miniszter asszony döntése értelmében a két államtitkárság összeolvadt, amelynek vezetésére megkaptam a megtisztelő felkérést. Ennek nyomán jelenleg az európai uniós ügyekért felelős államtitkárság égisze alatt három helyettes államtitkárság, illetve a Kiemelt Nemzetközi Koordinációs Főosztály működik, azonban a korábbi struktúra nagyrészt megmaradt: Czombos Tamás európai uniós jogi ügyekért felelős helyettes államtitkárként, Ballester-Bólya Boglárka pedig európai uniós kapcsolatokért felelős helyettes államtitkárként folytatta tovább a munkáját. Egyedüli, s úgyszólván természetszerű változás az európai uniós ügyek koordinációjáért felelős helyettes államtitkári pozícióban történt, hiszen ezt a posztot korábban én töltöttem be, nyomdokaimba pedig az Európai Unió Gazdaságpolitikai és Migrációs Főosztály vezetőjeként rátermettségét bizonyító Szilágyi Tamás lépett.

Az elmúlt fél év tapasztalatai alapján azt mondhatom, hogy az államtitkárságok összevonása elérte a célját. Gördülé-

kenyebbé teszi a munkát, hogy minden európai uniós szakpolitikai, EU-jogi, valamint a jogállami vonatkozású dosszié egy államtitkárságon fut össze, a kollégák közötti együttműködés is példás. Örömmel tölt el, hogy a miniszter asszony rám bízta az államtitkári feladatot, hiszen remek, nagy szak tudású kollégákkal dolgozhatom nap mint nap.

Hány jogász dolgozik jelenleg az államtitkárságon? Milyen munkamódszerekkel, milyen formában végzik a munkájukat, Ön – személy szerint – milyen munkamódszernek a híve?

Az Arany János utcában főhadiszállással rendelkező két helyettes államtitkárságon hat jogász kolléga dolgozik, főként a szakpolitikai dossziék magyar érdekek mentén történő kialakításban és az intézményi kapcsolatépítésben is tevékenykednek. Az itt folyó munka során, bár nem kimondottan a jogász feladatok kerülnek előtérbe, gyakran szükséges a jogi szaktudás, a jogász szemlélet is, hiszen az EU-szakpolitika túlnyomórészt az unós jogalkotási folyamatban formálódik, ráadásul egy rendkívül széles területet átfogva, a pénzügyi és környezetvédelmi jogtól kezdve a migrációs és agrárkérdéseken át a szociális és államigazgatási-koordinációs ügyekig. A klasszikus értelemben vett jogász tevékenység Czombos Tamás helyettes államtitkárságán, valamint a Váradi Ágnes vezette Kiemelt Nemzetközi Koordinációs Főosztályon folyik, ahol jelenleg aktív állományban összesen 34 jogász kolléga dolgozik. Ezen a területen elsősorban portfólió alapján történő egyéni munkavégzés zajlik. A munka dandárját a kötelezettségzegési eljárások, az európai bírósági ügyek, valamint az uniós joggal való összhang vizsgálata és a jogharmonizációs feladatok teszik ki, de gyakori az IM más szervezeti egységeivel és az egyéb tárcákkal való közös feladatmegoldás is. A Kiemelt Nemzetközi Koordinációs Főosztály munkájának fókuszában a magyar alkotmányos identitás védelmével, valamint az alapjogokkal kapcsolatos európai uniós és nemzetközi folyamatok állnak. A magyar és az uniós jogot, valamint az adott területet érintő nemzetközi standardokat egyaránt elemezve kidolgozzák azokat a szakmai érveket, amelyekkel az IM hatáskörébe tartozó egy-egy magyar jogszabály nemzetközi szinten megfelelően magyarítható, egy-egy kormányzati intézkedés vagy álláspont hatékonyan képviselhető. Az uniós jogállamisági mechanizmusoktól a Velencei Bizottság eljárásain át az EU Alapjogi Ügynökségének jelentéseigi számos – Magyarországot érintő – eljárásban vesznek részt, készítik elő a tárgyalásokat, és képviselik a magyar álláspontot, ezért egyfajta szakmai közvetítő, összehangoló szerepet töltenek be a magyar jogalkotás és a nemzetközi, illetve uniós ellenőrzési mechanizmusok között.

Személy szerint a hatékony csapatmunkában hiszek. Fontosnak tartom, hogy minden feladat egyértelmű határidővel és pontos elvárással jusson el a kollégákhoz, így elkerülhetőek a duplikációk és a csúszások. Szerencsére minden szakterületen kiváló munkatársaim vannak, akiknek a szakértelmében, felkészültségében és ügyszeretetében bízhatok, ennek köszönhetően rövid határidő mellett is részletes és precíz feladatvégrehajtást várhatok el a kollégáktól. A lehető leggyorsabb és legpontosabb feladatvégzést pedig az előre meghatározott szignálási és jóváhagyási rend segíti.

Korábban azt nyilatkozta, hogy okos, többpólusú unióra van szükségünk, amelyben minden tagállam megtalálja a neki legmegfelelőbb együttműködési formát. Kérem, hogy fejtse ki részletesebben ezt az alapkonceptiót!

Az Európai Uniót az alapító atyák azzal a céllal hozták létre, hogy az együttműködés által az európai országok békében, biztonságban és prosperitásban élhessenek. Mára ez az alap-

vetés azonban a föderalista Európa-konceptió áldozatául esett, ami az „egység a sokféleségben” mottó megvalósítása helyett a vélemények erőltetett uniformizálására és a tagállami szuverenitás egyre nagyobb mértékű feladására próbálja kényszeríteni tagjait. Fel kell ismernie az Uniónak, hogy a közös siker és fejlődés nem a véleményhegemoniával és a tagállami álláspontok szelekciója révén lehetséges, hanem egy olyan „okos Európa” megvalósításával, amely érvényt szerez a tagállami identitások és modellek sokszínűségének. A tagállamok eltérő nemzeti és alkotmányos jellegzetességekkel rendelkeznek, melyeket uniós szinten is minden körülmények közt védeni kell. Emellett eltérő kihívásokkal, gazdasági, szociális és egyéb természetű körülményekkel szembesülnek, melyekre különböző válaszokat adnak, így végleg hátra kell hagyni az egységes sémák erőltetését, és el kell ismerni a sikeres tagállami modelleket. A Covid19-válság rávilágított arra a Magyarországot által régóta hangsúlyozott tényre, hogy az Európai Unió a nemzetállamok együttműködésekként funkcionál a legjobban, hiszen krízis esetén csak a tagállamoknak áll rendelkezésére a helyzet kezeléséhez szükséges eszköztár. Mindezekre tekintettel az egyre szorosabb Unió – és így potenciálisan egy európai birodalom – felé való meggondolatlan száguldás helyett egy olyan okos Európára van szükség, mely az alapító atyák céljaihoz visszatérve a nemzetállamok Európája, és az ő együttműködésükön és versenyképes gazdaságainkon alapulva tud sikeres lenni határain belül és kívül.

Milyen várakozásokkal tekint az ősz elé, mik lesznek a prioritások, milyen kérdésekben lehet a konfliktusok fokozódására számítani Brüsszelben?

Számítani lehet rá, hogy a Brüsszellel folytatott viták egyik sarokpontja marad a júniusi gyermekvédelmi törvénycsomag, azaz a pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről, valamint a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról szóló 2021. évi LXXIX. törvény. Ez már eddig is elképesztő indulatokat váltott ki az intézmények és a tagállamok egyes vezetői részéről, holott ha a törvényről lehántjuk a szándékosan eltorzított politikai és médiaértelmezést, világos, hogy az a szülő számára biztosítja azt a jogot, hogy kizárólag ő dönthesse saját gyermeke neveléséről, senki ne kényszeríthesse arra, hogy gyermeke az ő beleegyezése nélkül kapjon szexuális felvilágosítást, vagy szembesüljön az életkorának nem megfelelő, káros tartalommal. A kérdés körül fellángolt viták arra vezethetők vissza, hogy mára „két Európa” verseng egymással. Az egyik oldalon áll a Nyugaton domináns, magát progresszívnek nevező, de alapjaiban újmarxista gyökerű Európa-konceptió, amely az integráció szakadatlan mélyítését és a „nemzetállamok meghaladását” tartja üdvösnek, amely támogatja a multikulturalizmust és a bevándorlást, de elutasítja a hagyományos családmódellet és a kontinens vallási-kulturális örökségét. Ezzel szemben áll az a felfogás, amely a zsidó-keresztény hagyományok alapján elkötelezett a családpolitika és a nemzeti identitás megőrzése iránt, amely azt vallja, hogy erős Európa csak erős nemzetállamokra épülhet. Ha egy térképen megjelöljük, mely tagállamok csatlakoztak a Magyarországot elítélő, Benelux-kezdeményezésű nyilatkozathoz, és melyek gondolták úgy, hogy jogunk van egy egyértelműen nemzeti hatáskörbe tartozó kérdésben saját szabályainkat

kialakítani, egy-egy összefüggő földrajzi területet kapunk. E kettő között húzódik most a konfliktus első vonala, ezért az ezzel kapcsolatos viták nemhogy csillapodni nem fognak, de egyre hevesebbé válnak, és más területekre is áttérjednek, amint ez már meg is történt, hiszen az Európai Bizottság emiatt függesztette fel a magyar helyreállítási terv jóváhagyását.

Ősszel emellett több nagy horderejű és meghatározó jelentőségű dosszié is napirendre kerül majd az Unióban, így a munka is igen nagy intenzitással indul újra. Az Európai Bizottság 2021. július 14-én tette közzé az Irány az 55%! („Fit for 55”) elnevezésű csomagját, amely többségében jogalkotási javaslatok révén kívánja elérni, hogy 2030-ra 55%-kal csökkenjen az EU szén-dioxid-kibocsátása. A javaslatok többségének tárgyalása szeptemberben várhatóan megkezdődik, és mivel igen nagy horderejű és szerteágazó csomagról van szó, hosszas és esetlegesen nehézkes, akár évekre elhúzódó egyeztetésekre számíthatunk. Magyarország természetesen támogatja a klímaváltozás elleni uniós szintű küzdelmet, de fenntartja, hogy a részletek kidolgozásakor minden esetben figyelembe kell venni a magyar emberek érdekeit.

A klímavédelem mellett az Unió számára évek óta megoldatlan problémát jelentő migráció kérdése is várhatóan ismét a tagállami viták tárgyát képezi majd, tekintettel a nemzetközi helyzetre. A nyár folyamán bekövetkezett az, amit Magyarország évek óta figyelmeztető jelleggel hangsúlyoz, mégpedig egy újabb, Európába irányuló migrációs hullám potenciális veszélye. A 2015-ös megkésített és hiányos uniós válaszokat követően a migráció problémáját a mai napig nem sikerült az integráció szintjén orvosolni, így az afganisztáni tálib hatalomátvétel és a Kelet-Európára nehezedő, politikai eszközként használt migrációs nyomás újfent felkészületlenül éri az Uniót. A veszély felélénkülése nagyobb lendületet adhat a Bizottság által kezdeményezett új Migrációs és Menekültügyi Paktum tárgyalásainak. Ennek kapcsán Magyarország továbbra is határozottan fog kiállni a csomag egységként való kezelése, valamint a kérdésben a legnagyobb polgári felhatalmazással bíró intézmény, az állam- és kormányfők alkotta Európai Tanács döntéshozatala mellett. Továbbra is elutasítjuk a kötelező kvótát, és szorgalmazzuk a migráció kiváltó okainak helyben történő kezelését. Ezen álláspontok helytállóságát immáron egyre több nyugat-európai ország is elismeri.

A klíma és a migráció témaköre egyaránt túlmutat a jelenen, és olyan megoldásokat kíván, melyek az Unió hosszú távú boldogulását szolgálják. Európa jövője, bár mindig aktuális kérdés, idén ősszel még nagyobb jelentőséget nyer, mivel szeptembertől zajlanak az Európa jövőjéről szóló konferencia főbb, uniós szintű eseményei. Ez a kezdeményezés kiváló lehetőség arra, hogy az európai polgárok véleményét nyilváníthassanak az integráció jövőjével kapcsolatban. Magyarország nemcsak a polgárok szintjén éllovas e téren – tekintve, hogy az egyik legtöbb nemzeti konferencia eseményt nálunk rendezik, hanem kormányzati szinten is proaktív és konstruktív módon ismertettük az Európa jövőjét érintő vízióinkat. Fontos azonban kiemelni, hogy a konferencia nemcsak számunkra jó lehetőség, de könnyen a föderalista mainstream európai gondolkodás eszközevé válhat. Ennek kivédéséhez megkülönböztetett fontossággal bír a közép-kelet-európai együttműködés, így a V4-országok közti kooperáció a folyamat

során, amely révén felerősíthetjük térségünk hangját Európában. A magyar V4-elnökség is ezen cél szolgálatában áll.

Persze, a jogállamisági viták intenzitásának csökkenésére sem számíthatunk idén ősszel, sőt. Ezek közül különösen élesnek ígérkezik az ún. jogállamisági kondicionalitás ügye. Az Európai Unió Bírósága gyorsított eljárásban tárgyalja a vonatkozó rendelet megsemmisítésére irányuló magyar és lengyel keresetet. Komoly érdeklődés övezi az eljárást, arra is figyelemmel, hogy a Bíróság elég rövid időt hagyott magának bonyolult, alapvető jelentőségű jogi problémák (az Unió értékei, köztük a jogállamiság fogalmának meghatározhatósága, a szerződések megkerülése, jogbiztonsági kérdések) elbírálására. Közben az Európai Parlament egyre nagyobb nyomást helyez a Bizottságra, hogy lépjen fel egyes tagállamokkal szemben, noha ez – a Bíróság döntéséig – ellentétes lenne az állam- és kormányfők tavaly decemberi megállapodásával. Ezen a ponton pedig az elvi jogi vita az uniós intézmények viszonyát érintő politikai ügybe fordul át.

Milyen területeken számít „éltanulónak” Magyarország?

Magyarország több alkalommal is bizonyította már, hogy a jó helyzetfelismerés és az időben meghozott, megfelelő döntések révén milyen sikereket lehet elérni egy-egy területen. Mi sem bizonyítja ezt jobban – csak hogy a közelmúltból említsek egy példát –, mint a járványkezelés és az azt követő gazdasági helyreállítás. Európában egyedülként sikerült idő előtt beszerezni a teljes magyar lakosság beoltásához szükséges vakcinamennyiséget, amelynek eredményeként uniós szinten csak Málta előzött meg minket az oltások tekintetében. Az egészségügyi helyzet kezelése mellett a gazdasági helyreállításban is kiemelkedő teljesítményt tudunk felmutatni az Unióban: különböző mutatók szerint a hazai gazdaság növekedési pályára állt, és nemzeti jövedelmünk már most elérte a válság előtti szintet, mindezt a kormány átfogó gazdaságvédelmi és újraindítást támogató intézkedéseinek köszönhetően.

A Covid19-kezelés kapcsán alkalmazott magyar gyakorlat is könnyen azon szakpolitikai lépések sorába kerülhet, melyek során a gyakran vitatott magyar példa, magyar modell később uniós szinten is elismertté és alkalmazottá válik. A migráció kérdésében is az látható, hogy a Magyarország által jól felismert körülmények és a már 2015-ben alkalmazott határzár, illetve a kötelező betelepítési kvóta elutasítása mára több uniós országban is alkalmazottá, illetve képviseltté vált.

A klímapolitika szintén olyan terület, ahol Magyarország európai összehasonlításban is kiemelkedő eredményeket mondhat magáénak: 1990 óta 33%-kal csökkentettük a hazai üvegházhatásúgáz-kibocsátást, így jócskán túlteljesítjük az uniós átlagot, az egy főre jutó kibocsátásaink is messze az EU-átlag alatt maradnak, ráadásul mi saját törvényben vállaltuk, hogy a nemzeti kibocsátást 2030-ra 55%-kal csökkentjük, 2050-ig pedig hazánk teljesen karbonmentes lesz.

Ugyanígy említhetném a demográfia kérdését is. Európa előregedő társadalmának problémája minden tagállamot érint, azonban a nyugati országok ennek megoldását a migrációban látják. Ez a folyamat újra és újra csúfos kudarcról tanúskodik a multikulturális társadalom nehézségeinek „köszönhetően”. Ezzel szemben magyar részről a családok

támogatását választottuk a demográfiai kihívások kezelésére. Nem csupán hisszük, de konkrét számokban mérhető, hogy a számos családpolitikai intézkedés ösztönző hatást gyakorol a házasságkötésekre és gyermekvállalási kedvre, ezáltal kezelhető a magyar lakosság elöregedése. Magyarország Európa-bajnoknak tekinthető: 2010 óta Európában nálunk nőtt legjobban a gyermekvállalási kedvet mutató termékenységi ráta, közel negyedével, 1,55-re, ami negyedszázados csúcsot jelent, illetve Európában nálunk nőtt legjobban a házasságkötések száma is, és – öröndetes módon – a válások száma hat évtizedes mélyponton van.

A magyar kormány július elsejétől átvette a visegrádi együttműködés elnökségét. Milyen jelentőséget tulajdonít ennek, milyen közös célokban tudják támogatni egymást a tagállamok a jelenlegi világgazdasági helyzetben?

A Visegrádi Együttműködés az elmúlt harminc év során tanúbizonyságot tett a térség országai közt fennálló komoly szolidaritásról és a kooperáció sikerességéről, bármilyen felmerülő nehézség ellenére. A következő harminc év sikerének alapja lehet a jelenlegi, Covid19-válság kezelése során gyakorolt V4-összefogás. A válság mélyen érintette mindannyiunk életét, így a V4-kooperáció jelentősége is tovább nőtt. Az immáron hatodik magyar V4-elnökség fő célja, hogy megerősítse az országaink közötti együttműködést, és hozzájáruljon a régió és Európa ellenálló képességéhez, biztonságához, stabilitásához csakúgy, mint a gazdasági és szociális helyreállításhoz. Folytatni fogjuk a V4-ek hozzájárulását a jelenlegi legfőbb kihívások kezeléséhez, mint például a klímaváltozás, a digitalizáció és a migráció. Régióknak Európa egyik legdinamikusabban fejlődő térsége, mely a gazdasági növekedésen, a magas foglalkoztatottságon, a gyors digitális átalakuláson és a nagy volumenű befektetéseken alapszik. A V4-ek közös célja, hogy a Covid19-válságot követően profitáljunk a végbemenő gazdasági és politikai változásokból. Mindemellett természetesen további cél a visegrádiak konstruktív javaslatának uniós szintű képviselése és érvényre juttatása. Hiszünk benne, hogy a magyar V4-elnökség alatt sikerül megvalósítani ezen célkitűzéseket, és a Visegrádi Együttműködés megerősödve fog túllépni a Covid19-válságon.

A Nemzeti Közszerződési Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Karának Európa-tanulmányok tanszékén a kormányzati tisztségviselők bevonásával megvalósított program keretében vendég előadóként az Európai Unió jövőjéről folytatott diskurzusról tartott előadást a 2019/2020-as őszi szemeszterben. Az együttműködés célja a hallgatók tudásának gyakorlati tapasztalatokkal történő gazdagítása. Hogyan vélekedik erről, mennyire tartja ezt fontosnak, visszatekintve saját tanulmányaira, szakmai életútjára?

Elengedhetetlennek tartom, hogy a hallgatók ne csak tankönyvekből, de gyakorlati példákon keresztül is felkészülhessenek a diplomaszerezést követő évekre. Tapasztalatból

mondom, hogy a gyakorlati tudás megszerzését nem lehet kiváltani a tankönyvekben leírtak legmondosabb elsajátításával sem. Az ELTE jogi karán nyújtott széles körű, mélyreható képzést követően még rengeteg új dolgot tanultam az Európai Parlamentben szakmai tanácsadóként.

Emellett, úgy gondolom, a felsőoktatásnak nem csak a diplomáról kell szólnia, legalább ennyire fontos a szemléletformálás is. Egy intézmény akkor lehet sikeres és eredményes, ha képes szélesíteni a fiatalok látókörét. Így – természetesen – örömmel vállaltam az idei tanévben az egyetem felkérését, hogy ismertessem a nemzeti álláspont képviselőjét Európában, kiemelten fókuszálva a tanácsai munkára. Bízom benne, hogy sikerül a hallgatók számára megfoghatóbbá tenni a kérdést. Fontosnak tartom, hogy az Unió jövőjéről folyó diskurzusban valóban részt vegyenek honfitársaink, különösen a fiatal generáció.

Egyszer úgy fogalmazott, hogy „kicsit olyan az uniós politika, mint a vízilabda, ahol a víz alatt hatalmas küzdelem zajlik, amit nemigen látnak a nézők”. Ön saját bőrén is megtapasztalhatta már ezt, és mégis „beugrik a medencébe” nap mint nap. Mi motiválja?

Hiszek az erős nemzetek erős Európájában, s hiszem, hogy érdemes kiállni a magyar látásmód mellett az Unió jövőjéről folyó diskurzusban. Európa valóban válaszút előtt áll. Az, hogy most hogyan döntünk bizonyos kérdésekben, befolyásolja gyermekeink, honfitársaink, sőt egész kontinensünk jövőjét. Csak azért, mert a maga igazságát oly hangoosan és erőszakosan terjesztő föderalista elit másként vélekedik, sőt Nyugaton láthatóan szinte egyeduralmukodóvá vált, nekünk nem szabad feladnunk az elveinket. Azért dolgozom, dolgozunk mindennap, hogy kivívjuk a nekünk járó tiszteletet.

Mi egy gazdaságilag erős és szuverén, polgárainak biztonságát és jólétét biztosító Unió fenntartásán, s ha úgy tetszik, újjraalakításán dolgozunk. Hiszem, hogy ebben közösen, a tagállamok összetartásával és együttműködésével érhetjük el a legnagyobb sikereinket. Azokban a kérdésekben azonban, ahol a közös fellépés nem hatékonyabb, ott a tagállamokat kell hagyni érvényesülni. Nekünk természetes, hogy szuverén államként jogunk van megválasztani, hogy milyen jövőt szeretnénk, azonban az Unió számos ponton kíván olyasmit ránk kényszeríteni, ami a mi érdekeinkkel ellentétes. Munkám során Magyarország és a magyar emberek érdekeit tartom szem előtt. Erőt ad az a tudat, hogy a munkánk nem hiábavaló, hiszen az elmúlt időszakban már számos kérdésben bebizonyosodott, hogy a magyar példa követendő. Ez bizonyítja, hogy ha nem törünk meg a nyomás alatt, és kiállunk önmagunkért, kis országként is nagy dolgokra vagyunk képesek.

Az interjút készítette: Dobrotka Mayer Annamária
2021. szeptember 20.